

ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ПРИКОРОННИКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Знання іноземної мови (далі - ІМ) для прикордонника є не тільки засобом отримання інформації з оригінальних джерел, але і засобом професійної комунікації, у ході якої здійснюється певний практичний аспект його професійної діяльності. Прикордонникам доводиться спілкуватися із своїми зарубіжними колегами, знайомитися з їх методами і прийомами роботи, обмінюватися досвідом. До того ж кількість проблемних ситуацій (далі - ПС) у їхній службовій діяльності значно зросла з часу активної співпраці України з ЄС та початку антитерористичної операції, змінився їх якісний зміст, що створює труднощі у їх розв'язанні. Труднощі пов'язані з нестандартністю ПС, обмеженістю часу, за який потрібно розв'язати проблему. Так як людський та транспортний потік постійно зростає, то вміння розв'язувати проблемні ситуації повинні бути доведені до автоматизму, що допоможе прикордоннику швидко і професійно виконувати свої службові обов'язки. Крім цього прикордонникам доводиться спілкуватися іноземною мовою з різними іноземними місіями, наприклад, Організацією з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), яка здійснює моніторинг у Донецькій та Луганській областях, Міжнародне партнерство з прав людини (МІ ПЛ), яке документує порушення прав людини під час воєнного конфлікту на Донбасі, всесвітньою гуманітарною організацією «Контроль за дотриманням прав людини» (КДПЛ), яка розслідує військові злочини та злочини проти людяності на Донбасі, тощо.

Перед прикордонною службою серед інших завдань стоять також і такі: забезпечення міжнародного, прикордонного та міжвідомчого співробітництва та співробітництва з державами, що не мають спільного кордону з Україною; провадження суб'єктами інтегрованого управління кордонами

діяльності із запобігання, виявлення та розслідування транскордонних злочинів; створення єдиного інформаційного простору.

Тому завдання викладачів кафедри перекладу підготувати курсантів до виконання професійних завдань, а цього можливо досягти шляхом створення атмосфери, наближеної до їхньої майбутньої професійної діяльності, використання типових професійних ПС та розв'язання проблем ІМ, вірогідність виникнення яких підтверджує опитування офіцерів- прикордонників. Мета цього дослідження визначити джерела змістової складової професійно-спрямованих ПС.

Перш за все викладачі кафедри запозичують ситуації на кафедрі прикордонного контролю, консультуються щодо можливого їх розв'язання, перекладають їх та використовують на заняттях з ІМ. Схожі ПС виносяться на заліки, екзамени та державний іспит.

Іншим джерелом інформації є випускники НАДІ ІСУ, тобто ті офіцери-прикордонники, які вже набули певного практичного досвіду в межах своїх повноважень у підрозділах несення служби та їхні командири, які знають проблеми зсередини.

Матеріалом для таких ситуацій становить також інформування, яке проводиться з курсантами на кожному першому занятті. Такі ПС курсанти спершу перекладають, а потім опрацьовують їх у групах, складають діалоги, або ж коментують прийняті рішення.

Додатковими джерелами для ПС є матеріли відомчої преси та світових новин, офіційний сайт ДПСУ, сайти прикордонних відомств США, Великої Британії, які постійно моніторяться викладачами кафедри у пошуку свіжої інформації, відповідної термінології та сучасної автентичної лексики.

Крім цього ми систематично вивчаємо сучасні закордонні дослідження у галузі лінгвістики та методики викладання англійської мови для спеціальних цілей (ESP, EOP, EAP). Пояснення цьому криється у самій природі мови для спеціальних цілей, яка не має кордонів і є міждисциплінарною та торкається багатьох аспектів викладання іноземних мов: як лінгвістичних, так і методичних.

Важливим джерелом поповнення словникового запасу, актуальної термінології, методів роботи з нею є безпосередні її носії, які приїждять до НАДІ ІСУ за сприяння Посольства Сполучених Штатів Америки у рамках проєктів TESOL. Кращі викладачі, лектори зі США проводять для професорсько-викладацького складу академії науково-практичні семінари, тренінги, пов'язані з викладанням англійської мови для спеціальних цілей. Такі зібрання є також гарною нагодою для обміну ідеями, стимулювання співпраці між викладачами, реальною допомогою професійному розвитку та можливістю живого спілкування не лише для викладачів, але для курсантів освітнього закладу. НАДПСУ запровадила сьогоднішню модальність таких програм: «відкриті двері для зовнішньої співпраці» - з метою посилення співробітництва у сфері вищої освіти зі США.

Ми також активно використовуємо підручник Державна прикордонна служба України [1], в якому викладені типові алгоритми розв'язання ІС у різних пунктах перетину кордону.

На наше переконання, такий підхід дає відповіді на багато запитань. По-перше, для чого слухачеві потрібна мова (навчання, робота, стажування або комплекс трьох); по-друге, як мова буде використовуватися (усно, письмово, телефоном, через особистий контакт); по-третє, якого контексту стосуватиметься дискурс (тематика та необхідний рівень підготовки); по-четверте, де буде використовуватися мова (інтерв'ювання у пунктах перетину державного кордону, семінари, конференції, перемовини, зустрічі, особисті контакти, в Україні або за кордоном), а також, коли мова буде використовуватися (часто, зрідка, в обмеженому контексті та ін.).

Однак, попри численні підходи до аналізу потреб, які б задовольняли інтереси слухачів, не існує вичерпного способу. Існуючі ж концепції не суперечать одна одній, але доповнюють одна одну, тому можна стверджувати, що аналіз потреб - це інтегрований процес, який охоплює аналіз засобів, які будуть використовуватися у навчальному процесі; аналіз особистої інформації про слухачів, тобто аналіз суб'єктивних потреб, бажань, інтересів; аналіз наявних вмій та знань, тобто діагностика рівня знань та сформованості вмій; аналіз короткотермінових потреб слухачів; аналіз їхньої професійної

складової, аналіз вокабуляру, контексту та рівня підготовки слухачів, аналіз дискурсів, жанрів, аналіз ефективних прийомів навчання тощо.

Отже, визначення потреб майбутніх офіцерів- прикордонників - це перший крок до створення робочої програми з іноземної мови для спеціальних цілей, а її інформаційне наповнення - це результат постійного пошуку й моніторингу багатьох інформаційних джерел професорсько- викладацьким складом кафедри перекладу.

Список використаних джерел

1. Гапонова В.М. Державна прикордонна служба України: Підручник / В.М. Гапонова. - Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2012. - 204 с.